

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain muutokset 1.7.2021 lukien

2801/05.00.00/2021

Sosiaali- ja terveyslautakunta 16.06.2021 § 105

Valmistelijat: vanhuspalveluiden johtaja Salla Lindegren, salla.lindegren@salofin.fi, p. 02 772 6557, terveyden edistämisen koordinaattori Marita Päivärinne, marita.paivarinne@salofin.fi, p. 02 772 3672, sosiaaliohjaaja Hanna Suomi, hanna.suomi@salofin.fi, p. 02 772 3399, vammaissosiaalityön päällikkö Laura Tuominen p. 02 778 3003, laura.tuominen@salofin.fi, taloussuunnittelija Janne Katajamäki, janne.katajamaki@salofin.fi, p. 02 778 2234

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain osittaisuudistus astuu voimaan 1.7.2021 lukien. Kuntien ja kuntayhtymien asiakasmaksut sekä niitä koskevat päätökset on päivitettävä muuttuneiden säännösten mukaisiksi. Maksukaton osalta muutokset on pantava täytäntöön kunnissa vuoden 2022 alusta. Muutoksista on tiedotettava kuntalaisia.

Keskeiset muutokset ja niiden tavoite

Tehdyillä muutoksilla halutaan edistää terveyden tasa-arvoa ja hoidon saatavuutta. Asiakasmaksulain muutoksilla laajennetaan terveystalouden maksuttomuutta sekä kohtuullistetaan maksuja. Maksukattoon lasketaan jatkossa mukaan aiempaa enemmän palveluja, kuten suun terveydenhuollon käynti- ja toimenpidemaksut sekä tilapäisen kotisairaanhoidon maksut.

Lakimuutoksen myötä sosiaalihuoltolain nojalla järjestettävän asumispalvelun maksuperusteista säädetään laissa, kun ne ovat nyt olleet kunnan päätettävissä. Pitkäaikaishoidon asiakasmaksut määräytyvät jatkossakin asiakkaan maksukyvyyn mukaan. Jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun sekä pitkäaikaisen sosiaalihuoltolain nojalla järjestettävän ei ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakasmaksut määräytyvät 1.7.2021 alkaen yhdenmukaisin perustein. Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmaksut puolestaan tulevat määräytymään lähes yhdenmukaisin perustein. Lisäksi säädetään asiakkaalle jätettävästä vähimmäiskäyttövarasta 1.7.2021 alkaen: Tehostetussa palveluasumisessa käyttövara on 164 € (nyt 160 €).

Palveluasumisen maksuista ei ole nimenomaista sääntelyä voimassa olevassa asiakasmaksulaissa tai -asetuksessa. Palveluasumisen maksut ovat tästä johtuen vaihdelleet suuresti kuntien välillä ja osittain myös kuntien sisällä. Palveluasumisesta perittävät maksut ovat nykyisin voineet vaihdella myös sen mukaan, onko kyseessä niin sanottu tavallinen palveluasuminen vai ympärivuorokautinen, tehostettu palveluasuminen.

Uuteen asiakasmaksulakiin on lisätty säännökset pitkäaikaisten

asumispalvelujen asiakasmaksuista.

Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen maksuista säädetään puolestaan pitkälti vastaavasti kuin pitkäaikaisen laitoshoidon maksuista. Tällä tavoin intensiivisen hoidon ja huolenpidon tarpeessa olevien asiakkaiden maksut peritään mahdollisimman yhdenmukaisin perustein.

Maksukyvyn mukaan määräytyvien maksujen perusteena ovat jatkossa jatkuvat tai toistuvasti saadut tulot, kuten nykyisinkin. Maksun perusteena oleviin tuloihin on uudessa laissa tehty eräitä tarkistuksia. Varallisuutta ei huomioida jatkossakaan maksua määrättäessä.

Pitkäaikaishoidon maksun perusteena olevia palveluja on tarkoitus selkeyttää ja täsmentää palveluja koskevan lainsäädännön uudistamisessa sekä yhteen sovittamalla muutokset asiakasmaksulakiin.

Jatkuvan ja säännöllisen kotiin annettavan palvelun maksusäännökset on nostettu asetuksesta lain tasolle, ja lisäksi palvelun enimmäismaksuprosentit määräytyvät jatkossa nykyistä tarkemmin tuntien mukaan.

Uusien säännöllisen kotihoidon asiakkaiden palveluiden tarve arvioidaan (1.9.2021 alkaen) kuntouttavan arviointijakson aikana asiakkaiden kotona yhdessä asiakkaan ja hänen omaisensa kanssa. Kuntouttavan arviointijakson avulla varmistetaan asiakkaille tasavertaiset, yhdenmukaiset ja asiakkaan tarpeenmukaiset ja riittävät palvelut. Arviointijakson aikana voidaan selvittää tarkemmin asiakkaan toimintakykyä, kuntoutumisen mahdollisuutta ja kotona selviytymistä, tavoitteena on lisätä asiakkaan turvallisuuden tunnetta, toimintakykyä ja edistää itsenäistä kotona pärjäämistä. Jakson alussa asiakkaalle suunnitellaan omat henkilökohtaiset tavoitteet yhdessä asiakkaan ja läheisten kanssa.

Kotihoidon palveluilla tuetaan asiakasta niissä päivittäisissä toiminnoissa, joista hän ei suoriudu. Arviointijakson aikana asiakkaan tarpeista riippuen hänen luonaan käy palveluohjaaja, sairaanhoitaja, kuntouttavia lähihoitajia, fysioterapeutti tai toimintaterapeutti, jaksoon sisältyy fysioterapeutin tai toimintaterapeutin arvio kuntoutusmahdollisuuksista, apuvälineistä sekä suunnitelma liikkumisen ja toimintakyvyn tukemiseen. Kuntouttavan arviointijakson pituus voi vaihdella 1-4 viikon välillä asiakkaan tarpeen mukaan. Asiakkuus päättyy, mikäli palvelutarvetta ei enää ole. Kotihoidon kuntouttavan arviointijakson ajalta asiakkaalta laskutetaan ainoastaan yksi tilapäisen kotihoidon käyntimaksu 12 eur / vuorokausi, vaikka asiakkaan luokse tehtäisiin useita kotikäyntejä päivässä.

Asiakkaan oikeusturvaa edistetään ja varmistetaan laissa eri tavoin. Lakiin on mm. täsmennetty maksuja koskevan laskun ja päätöksen sisältövaatimuksia sekä muutoksenhakua koskevaa sääntelyä. Muutoksilla halutaan selkeyttää ja täsmentää sääntelyä sekä korostaa sitä, että kaikkiin asiakasmaksuihin, myös ns. tasasuuruisiin asiakasmaksuihin, voi hakea muutosta.

Asiakasmaksulain 11 §:ää, jossa säädetään maksujen alentamisesta tai

perimättä jättämisestä, on vahvistettu. Laki korostaa maksujen huojentamisen ensisijaisuutta suhteessa toimeentulotukeen. Laissa säädetään lisäksi kunnan velvollisuudesta tiedottaa asiakasta maksun perimättä jättämisestä ja alentamisesta. Tavoitteena on, etteivät asiakkaat joudu turvautumaan toimeentulotukeen asiakasmaksuista selvittääkseen vaan että kunnat soveltavat maksujen huojentamista koskevaa sääntelyä laissa edellytetysti.

Maksuttomia sosiaalipalveluja koskevaan lain 4 §:ään ei ole tehty muutoksia osittaisuudistuksessa. Näin ollen esimerkiksi vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaisten palveluiden maksuihin ei ole tullut muutoksia. Lakimuutoksen yhteydessä tarkistetaan kuitenkin laskutuskäytäntöä noudattamaan uuden lain periaatteita siten, että Salon kaupunki laskuttaa asiakkaita järjestämistään palveluista lautakunnassa vuodelle 2021 hyväksytyjen asiakasmaksujen mukaisesti. Aiemmin osa asiakasmaksuista on laskutettu palveluntuottajien toimesta.

Myöskään asiakasmaksulain yleisperiaatteisiin ei ole tehty muutoksia osittaisuudistuksessa. Kunta voi jatkossakin periä maksuja sosiaali- ja terveyspalveluista, ellei niitä ole säädetty maksuttomaksi laissa.

Asiakasmaksulaissa säädetään nimenomaisesti joidenkin maksujen enimmäiseuro- tai prosenttimääristä. Kaikkien maksun suuruutta rajoittaa lisäksi asiakasmaksulain 2 §, jonka mukaan palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Kunta voi päättää periä laissa säädettyä pienempiä maksuja tai palvelun järjestämisestä maksutta.

Liitteet:

Asiakasmaksulakiin tehdyistä muutoksista on annettu sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistus

Mielenterveys- ja päihdekuntoutuksesta perittävät maksut

Vanhuspalveluiden asiakasmaksut

Vt. sosiaali- ja terveyspalveluiden johtaja:

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää ottaa käyttöön asiakasmaksulakiin tehdyt muutokset 1.7.2021 lukien.

Päätös:

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.